

BOLMÁNYI FERENC (1904-1990)

Sárga kocsi (Robin úr és társulata), 1945

Olaj, vászon, 100,5x120 cm
Jelezve balra lent: Bolmányi 1945

Kezdő ár: 1 600 000 Ft / 4 923 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 5 000 000 Ft
Estimated value: 9 231 – 15 385 EUR

KIÁLLÍTVA:

■ Bolmányi Ferenc képei 1946-47. év áprilisáig.
Magyar Képzőművészek Szabad-Szakszervezete, Budapest, 1947. június,
katalógus: 12. (*Robin úr és társulata* címmel)

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:

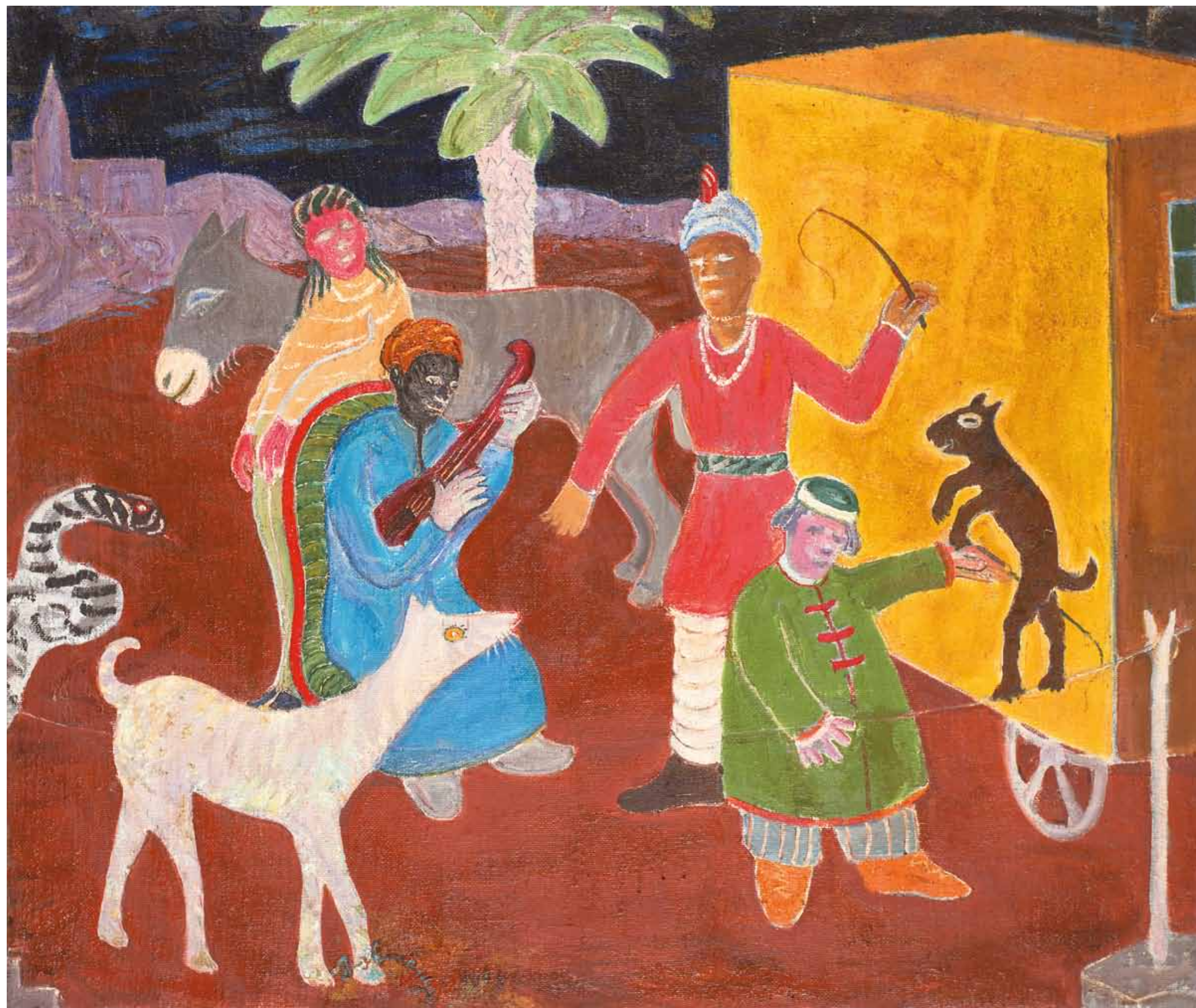
■ Bolmányi.
Ernst Múzeum, Budapest, 1984. április 27. - május 20. katalógus: 20.

REPRODUKÁLVA:

■ S. Nagy Katalin: Bolmányi Ferenc (1904-1990).
Enciklopédia Kiadó, Budapest, 2000. 71. (*A sárga kocsi, 1945*)

1. Bolmányi Ferenc:
Fekete sapkában, szőke szemöldökkel (Robin úr),
1945-1947
magántulajdon

2. Bolmányi Ferenc Liane Held színésznő portréját festi
Fotó: Színházi élet, 1934

3. Marc Chagall: Cirkusz, 1964
magántulajdon

Lehetett volna egy László Fülöp-kaliberű, sikeres, gazdag és tehetséges portréfestő, ha saját maga és a történelem nem döntöttek volna másképp. Bolmányi Ferencet egész kiskorától csak a rajzolás és a festés érdekelt, tehetségére pedig korán felfigyeltek. Gimnazistaként állította ki először műveit a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban, és 16-17 évesen már számos portrémegrendelést kapott a környék prominens lakóitól. Egy rövid főiskolai kitérő után Bécsbe költözött, ahol hamar a felső tízezer kedvenc (udvari) festőjévé vált. Osztrák, olasz és magyar nyelvű újságok, divatlapok cikkeztek a fiatal, jóképű festőről, aki a megrendelők ízléséhez híven „gyártotta” a fél és egész alakos, reprezentatív arcképeket. Egy harmincas évek elején készült riportban Bolmányi elárulta, hogy festményei Amerikában ekkoriban akár tízezer dollárért is elkélhettek. **Bolmányi kitanulta a szakma minden csínját-bínját, a kisujjában volt a technikai tudás, de tudta, ahhoz, hogy mesteremberből művésszé váljon, több kell.**¹

A váltást végül Szentendre hozta meg a festő számára, ahol a harmincas évek elején épp egy fiatal avantgárd művészkolónia volt kialakulóban (pl. Vajda házaspár, Ámos, Anna Margit és Korniss). Ebben az inspiratív környezetben talált rá Bolmányi saját hangjára. Ettől fogva nagyobb ciklusokban dolgozott, amelyeket legtöbbször egy-egy önarcképpel vezetett be. Így történik az 1933-as *Fényváros* című korszakának, majd az ezt követő *szentendrei-nagymarosi lírai* (1936-1945) ciklus kezdetekor is. Egész stílusa

és festés módja megváltozott a korábbi, akadémiás modorban készített portréihoz képest. A *Fényvároshoz* tartozó képeken palettája kivilágosodott, az éteri színek fényel telítődtek, felületük vibrál. Szó szerint a levegőben a háború előérzete, a festmények döbbenetes erővel vetítik előre a következő évek tragédiáit. A *nagymarosi* korszakban Bolmányi saját bevallása szerint, visszatért a természethez, az elvesztett idillt és harmóniát keresve. A harmincas-negyvenes években a zsidó származású művészeknek nem volt könnyű munkához és kiállítási lehetőséghez jutni, Bolmányi még szerencsésnek mondhatta magát, hiszen a háború alatt is kap egy-egy portrémegrendelést, kiállítása nyílik 1935-ben a Fränkel Szalonban, rá egy évre a Tamás Galériában, 1939 végétől pedig, rendszeresen szerepel az OMIKE tárlatain.

A második világháború után Bolmányi Nagymaroson találta magát, ahol megbízták a művésztelep vezetésével. 1947-ben, a Régi Múcsarnokban (Andrássy út 69.) mutatta be legújabb sorozatának darabjait, a kiállításhoz a korszak neves ítése, Rabinovszky Máriusz írt katalógusbevezetőt. **A Robin úr és társulata (1945-1947) ciklust bevezető Önarckép (Fekete sapkában, szőke szemöldökkel) a Virág Judit Galéria 59. aukcióján tűnt fel. Itt a színek ugyanolyan intenzívek, expresszívek és játékosak, mint a korszak többi képein.** A magyar clown-ábrázolás kitűnő darabjai ezek. Robin úr nem más, mint maga a festő, aki egyfajta teremtőként akarja visszahozni a háború előtti, békés, idillikus állapotokat, a cirkuszi

világot és bibliai időket idéző, mesebeli figurák és állatok megidézésével. Művészek általában akkor öltönek bohócruhát, vagy ábrázolják magukat cigány vagy artista képében, amikor a művészi öntudat valamilyen módon konfliktusba kerül az éppen fennálló társadalmi renddel. A clown egyfelől a rezignált, önmagán síró vagy nevető művész jele lehet, másfelől a forradalmi magatartásé is. A háború alatt, majd az ötvenes években e téma jellemzően magával hordozta a fenyegettség érzetét, maga a bohóc sokszor groteszk alakká változott át (ld. Déry Tibor *Cirkusz* című novelláját vagy Picasso ötvenes évekbeli clownrajzait). **Bolmányinak a mostani aukción szereplő Sárga kocsi (Robin úr és társulata), 1945 című képén a cirkusz nem tragikus, inkább a lendület, az életöröm kifejezője. Ugyanakkor a leskelődő veszélyt a vékony kötélen táncoló majomszerű lény, a kép baloldalán megjelenő áspiskígyó és a sárga kocsi képileg is ellenpontozó sötétkék háttér érzékelteti. Bolmányi e ciklusának expresszív piktúrája is emberközpontú, és az elmentéses érzelmek, mint a félelem és vidámság, szorongás és eufória érzését tolmácsolja.**

A következő évtizedekben Bolmányi rendületlenül dolgozott tovább, még az 1958-as Múcsarnokbeli tárlatának bezárása, továbbá a folyamatos pénztelenség sem szegte kedvét. A festmények mellett gobelineket és üveglablakokat tervezett. Az Ernst Múzeum 1973-ban és 1984-ben rendezett számára életmű-kiállítást, a kilencvenes évektől pedig magángalériák fedezték fel ismét életművét.

FÖLDES LÉNA

JEGYZETEK

¹ S. Nagy Katalin: Bolmányi Ferenc (1904-1991). In: Múlt és Jövő, Budapest, 67.

